

motor van de vooruitgang

eye-opener

Bert Rorije & Sjaak Vink zijn lid van Total Branding Collecties Het Stormt. Total Branding is een integrale organisatieaanpak, waarbij bedrijfsstrategische en organisatorische vraagstukken, HRM-problematiek, marketingcommunicatie en innovatie geïntegreerd worden aangepakt.

Je strategie baseren op logica, lijkt het meest verstandig. De analyse is gemaakt, je weet waar je aan toe bent, dus welke andere opties zijn er nog? Toch zou de wereld er een stuk minder mooi uitzien, als we ons niet af en toe door onze fantasie durfden te laten leiden.

Fantaseren is wat kleine kinderen doen. In een zandbak met alleen een emmertje en een schepje. Op de kleuterschool met schaar, plakstift en gekleurd papier. Of met een paar kleurpotloden en een A4-tje. Met weinig middelen zijn zij in staat een unieke wereld op te roepen. Zodra ze ouder worden, raken ze dat vermogen tot fantaseren helaas snel kwijt. Omdat ze haarfijn aanvoelen dat fantasten niet erg gewaardeerd worden in de grotemensen-maatschappij. Kinderen zijn, in hun drang snel voor vol te worden aangezien, natuurlijk rasconformisten. En degenen die dat van nature niet zijn, prenten we op school al in: 'Een fantast is een dromer, is naïef, overdrijft, is onbetrouwbaar, spreekt nooit de waarheid.' Nee, fantast zijn is bepaald geen positieve kwalificatie. Zo iemand kun je maar beter niet tot je kennissenkring rekenen. En je moet er al helemaal niet mee willen samenwerken.

Toch zou de wereld zonder fantasten waarschijnlijk weinig verder gekomen zijn. Want heeft de vooruitgang het niet altijd moeten hebben van mensen die durven dromen, die mogelijkheden en kansen zien, waar anderen alleen maar problemen en beren op de weg kunnen ontdekken? Hebben mensen die fantaseren niet het vermogen verder te kijken dan het voorspelbare en de logica? Zijn juist zij niet in staat zijn een magische wereld op te roepen? En ondertussen ook nog eens onze verbeelding te prikkelen? Ons te inspireren?

Al vanaf de Griekse tijd, en helemaal na de verlichting, zijn wij in het Westen een steeds grotere waarde gaan toekennen aan logica en rede. We willen alles kunnen beredeneren, concretiseren en berekenen. Pas als een project logisch is, durven we er onze zegen aan te geven. Dan pas zijn we er van overtuigd dat het tot een goed einde zal komen. Maar is er wel eens diepgaand onderzoek gedaan, waarbij empirisch werd vastgesteld dat een logisch idee beter scoort dan een magisch idee? Zijn wetenschappers ooit tot de eensluidende conclusie gekomen dat je met logisch redeneren verder komt dan met dromen en fantaseren? Of is ons geloof in rede en logica soms gebaseerd op een oerangst, en zit in onze genen paniek voor het onbekende ingebakken?

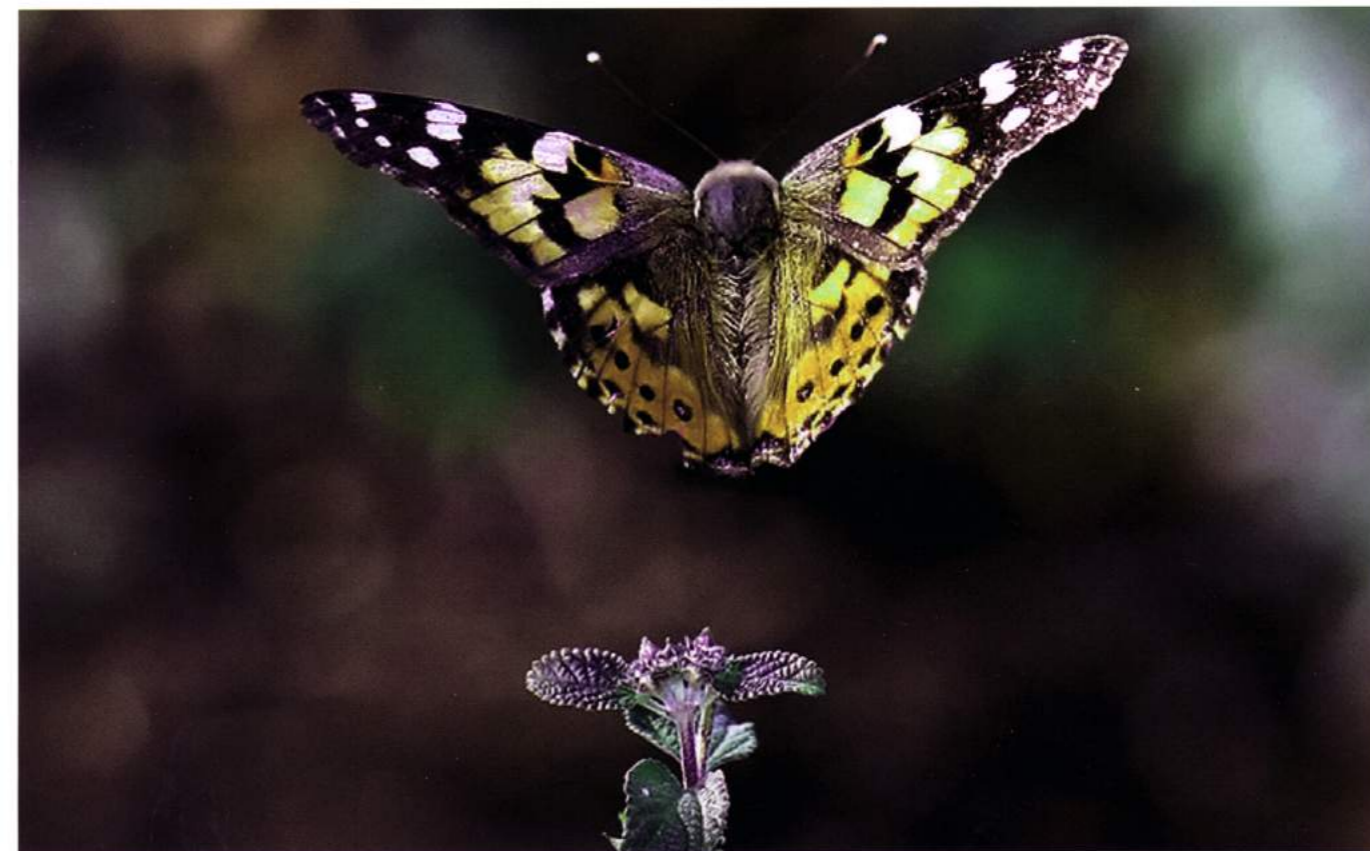
Vanuit die optiek zijn fantasten juist onze grote helden: onbevreesde ontdekkers van de vooruitgang, onversaagde pioniers van nieuwe kansen en mogelijkheden. Waarom dan toch steeds weer vertrouwen op die logica?

hommels

John de Mol heeft ons te pas en te onpas voorgerekend dat zowel zijn sportzender TV10 als het latere Talpa grote successen zouden worden. Hij kon ons precies uitleggen dat je met veel geld en grote sterren simpelweg succes kunt afdwingen. Het was zo logisch als maar kon, niets werd aan het toeval overgelaten. Maar we weten hoe het met deze zenders is afgelopen. Hoe kon dit John de Mol, groot geworden door creatief te denken en fantasieën te prikkelen, overkomen? Maakt macht angstig en vallen we dan weer terug op rede en logica?

Logisch geredeneerd kan een hommelmalemaal niet vliegen. Zijn gewicht in verhouding tot zijn vleugelgrootte verhinderen hem dat. Toch zien we elk voorjaar vele voorbeelden van het ongelijk van deze volstrekt logische redenering. En juist dit voorbeeld prikkelde in het verleden enkele fantasten, waardoor de miljardenbusiness van de luchtvaart nu werkelijkheid is. En zo zijn er vele voorbeelden op te noemen. Genoeg om aan te tonen dat het niet de bekende uitzondering op de regel betreft.

In twee grote, breed opgezette en lang-

lopende onderzoeken is vastgesteld dat organisaties die durven dromen, op de lange termijn aanmerkelijk succesvoller zijn dan bedrijven die louter bedrijfskundig en financieel aangestuurd worden. Wat hebben alle logisch redenerende knappe koppen van The Boston Consulting Group, Berenschot en Twijnstra Gudde ons gebracht, anders dan dikke rapporten vol met logica die onze onderste bureaulade vullen?

faal-kosten

Nederland wil kennisland zijn. Of beter gezegd: worden. Creatief denkend, ondernemend, inspirerend. Een enorme stap voor ons kleine landje met grootheidswaanzin en een calvinistische instelling. We denken dat we heel wat zijn, van betekenis zijn in het spel op de wereld. Terwijl we tegelijkertijd weg denken te komen met het neersabelen van iedere kop die boven het maaiveld uitsteekt. We kunnen uitstekend beredeneren dat zo'n kop veel te veel opvalt en aanstootgevend is.

Nee, polderen, dat kunnen we goed. Nivelleren. Van bezit, maar dat is niet zo interessant. Wie niet kan delen, kan ook niet vermenigvuldigen. Nee, nivelleren van fantasieën, van dromen, van ondernemende geesten. Van de kracht van de vooruitgang. 'Als ik de mensen vraag wat zij willen, is hun antwoord: snellere paarden.' Maar Henry Ford had in zijn kinderlijke fantasieën een hele andere manier van verplaatsen voor ogen en realiseerde zijn droom.

Schrikken we van de 'faal-kosten'? De internetzeepbel zit ons nog vers in het geheugen, de financiële wereld wankelt. Maar zijn we niet naïef? Zou Einstein bij iedere ontdekking in één keer raak hebben geschoten? De vooruitgang die internet ons gebracht heeft en nog zal brengen, doet die tijdelijke inzinking van enkele jaren geleden zowel materieel als immaterieel toch volledig verbleken. En dat ons monetaire stelsel oververhit raakt en toe is aan een volgende levensfase, wisten we toch allang? De cruciale vraag

is alleen of we dapper genoeg zijn om juist nu de fantasten aan een structureel nieuw monetair inzicht te laten werken. Of zullen we, controlfreaks eigen, niet veel verder komen dan de banken onder toezicht te plaatsen. En we dronken een glas en we deden een plas en alles bleef zoals het was.

Columbus werd voor gek versleten maar fantaseerde verder en stond aan de basis van een nieuwe wereldhiërarchie. Ieder had Mandela's wraak begrepen, maar zijn droom bracht hem en Afrika veel verder. Waar brengt onze fantasie ons? Nederland zal kennisland worden. Het land door fantasten aan de zee ontnomen, kent nieuwe horizons. Creatieve denkers zullen ruimte nemen en vullen, ondernemende geesten zullen ontdekken en doen, daadkrachtige dromers zullen realiseren en exploiteren. Binnen Nederland, maar vooral ook daarbuiten. Europa is een provincie, de wereld ons thuisland. De rups zal leren vliegen. Leve de fantasie!